

עין משפט
נר מצוה

צד:

השואל את הפרה פרק שמיני בבא מציעא

מסורת הש"ס

אז לשל כג. שמיטת מט, כז ועל חל: כיצד ע"ז. ג וקדושין י"ז וע"ז. ד ופסחים י"ז וע"ז. ה סנהדרין כ"ט פ"ה: שמיטת מט. ו חילין פ"ה: ונחמין י"ז. ז ע"ז ועוד וע"ז פליגתא דרבי ירמיה ור' יוחנן לקמן י"ז: ויביתא ז: וקמן י"ז. ח ועל חל: ח ופסחים כ"ג, ט וטע"ז.

מוסף רש"י

נישא שוכר. שומר נכסר (שביעיות ט"ז). נשבע על הכל, שלא פסע (ט"ז) אם לא פסע. וע"ז ר"ז: על כל החמירות המצויים בשאר שמיטת לוי, הוא נשבע שק עתה לו ויטור ויעיר צד: על הכל ננייה ואברה ואתקין (ט"ז). משלם את הכל. כל הך דמינות מתמיני שבר שמיטה ומתה ונייה ואברה, אבל מתה מתחת מלאכה פטור, ולאו לאוקמה ככילתא שילה (שביעיות ט"ז). קראא בלא בשבועה. חמור שומר שבר שמיטה נכסר עד שלא נשבע לשקר מתקום ששומר חוס פטור, ורבי יוחנן ננייה ואברה. השומר שמשלם כפל ומדי ז' אינה אלא לאהר ששבע לשקר שנגנבה וכלו פדים שיהא נגנבה, דרי אתריי כפל כטווען טענות נגב, לאהר שנועה אתריי וע"ז ח"א. הלך קנסא חסוס שמיטה היא דקפיה רחמנא. ור"י ור"ז. אין לי אלא אביו ואמו. לאהר ומוחזקין טו: שניהם יחד ועם פתח קלג שניהם ומוחזקין ט"ז. אביו בלא אמו אביו בלא אביו. אחד מהם מנין (ט"ז). אביו קלל אמו קלל. כלומר סמך קללה בראש המקרא לאביו וקטפו סמך לאמו: ומוחזקין טו: ובע"ז ט"ז שם פ"ה ושביעיות כ"ז ומוחזקין ט"ז: לחמורה דלו האו או האו: ומוחזקין ט"ז. משמע שניהם כאחד ומשמע אחד בפני עצמו. מתחלת המקרא משמע את חמיו יאת (ז' או חמ) אמר, דלתיי דר"י מוסף על ענין לאשון משמע נמי אחד מהם: ומוחזקין טו: אביו ואמו משמע נמי או האו או האו: ומוחזקין ט"ז.

אבל שלם את הפרה וכו'. אשמעינן אע"פ שהיה עמו בשעת אונסיה לא היו שאלה נבעלים לאיפטורי אלא אם כן היה עמו בשעת שאלה וטעמא מפרש בגמרא: **גמ'** ובעלים באמירה. משאמר לו הרי פתח ואני נשאלין לך הרי גופו שאול לו ופרה אחי מיחסרה משיכה ועל כן היה ליה שאל נבעלים ואחר כך שאל פרה: נשבעין. שכן הוא שלא פסעו בה ושאל שלמו בה יד: פרשט ראשונה. ג' פרשיות הן סמוכות. כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים לשמור (שמיטת כ"ג) ובה פטור על הגניבה דכתיב (ט"ז) ויגזגז מניח האיש שטעין שנגנבה ויגזגז מניח דכתיב (ט"ז) ונקרד בעל הבית אל האלהים ואוקימנא (ט"ז) שנועה שנשבע שלא שלח בה ידו. ואחריה כי יתן איש אל רעהו חמור או שור או שה ובה חייב על הגניבה ופטור על האונסין שנועה דכתיב (ט"ז) ומת או נשבר או נשבה שנועה ה' תהיה ואם גנוב יגנב יתלם. ושלישית וכו' ישאלו ויחייב בה את האונסין כשאין בעליו עמו ופטור נבעלים: כטווען טענס גנב. טווען שנגנבה הימנו וממלא שהוא עצמו גנבה חייב בה כפל כפרשה ראשונה דכתיב (ט"ז) לא ימלא הגנב וסמך ליה על כל דבר פסע ישלם שנים ואוקימנא דפי מרובה (ב"ק דף ט"ז: ט"ז) אם לא ימלא כמו שאומר אלא הוא עצמו גנבו ישלם שנים וכגון שנשבע מחילה לשקר שנגנבה אכל באו עדים קודם שנשבע מחלה לשקר אינו משלם כפל דהיי חייב אם לא ימלא הגנב וכבר נשבע ונקרד בעל הבית אל האלהים לשנועה על כל דבר פסע אשר ירשעו דיינין בעדים ישלם שנים וכיון דחומרה היא שדייה יתלם פרשטא אשומר שבר דלילו פרשה שניה ליהא כפל דהא מייחייב ליה בגניבה ואחריה ומי טעין נגנבה מחייב עצמו בקרן: אפילו הכי. חמורה שניה מראשונה דקרנא בלא שנועה שהשניה מחייבתו לשלם קרן משאמר נגנבה ואפילו לא נשבע לשקר זה חמורה מן הראשונה שפטרמו משלם קרן אם לא באו עדים שהוא גנבה אע"פ שמחייבתו כפל לאהר לשקר וכלו עדים דהא עדיפא מדלל פטר שואל על הגניבה ונחייביה כפל לאהר שנועה: דהא שואל כל הגנא שלו. שנחס הוא עושה מלאכתו וכו' היה לו להחמיר יותר וחיובו על טענת גנב קרן בלא שנועה ולא פטור שנועה כדי להניחו ליהי כפל: דקיימא בגמ' כגון שיהא חסם סמוך לו: רוב דבימו חסם: הניחא למאן דאמר כו'. שכן אונסא דסליק אדעתא הוא. ועל ליה לאסוקי אדעמיה ולאמתיי: מה לשומר שבר. אם השוה בו שניה לשנועה ומתה: השוה אותה לכן והיא נוחא ליה שכן דשנועה ומתה שטורה כל שכן דשנועה שפיר פטר ליה: סאמר. להשומו להן בשואל לחיוב והא איכא למיפדך מה לשומר שבר: ונשבר או חסם: הניחא. הא דלא מיבעי לך או לחלק לרבי יוחנן דלא משמע או האי או האי מני למדרשה לרבות שנויה: אביו קלל אמו קלל דברי רבי ער

התנן התם ארבעה שומרים. משום דלייתי נחמתינן קרא דואם בעליו עמו וגו' טור למימר מנא ה"מ עד הכא: שומר חנם נשבע ע"ז הכ"ז. לא חשיב פשיעה דבהא כולהו חייבים והשואל משלם את מתה מחמת מלאכה כיון ששואל יש לו רשות לעשות בה מלאכה פטור: דקיימא באנס. לא בעי למימר היכא דון אותה שאין כל הגנא שלו שיהא פטור ללעולם חייב באונסין אלא הי"ק אפי' שואל שכל הגנא שלו כגון דקיימא באנס אינו משלם אלא קרן: **אלא** כשאין דבריה תורה ככשון בני אדם כו'. אע"ג דלדידיה דרשין נבל מקום לנד מהיכא דלא מיסתבר דכפי' כפי' (לעיל דף לא: ד"ה דברה) ה"ג לא מסתבר לרבות אכידה כיון דכתיב נלשון גניבה ואיך לן למימר דברה תורה כלשון בני אדם: **אלא** אביו ואמו. דסתמא משמע שניהם כלאה. והא דכתיב (דברים כ"ג) יחדו כשעטנו אלוטריך (שם) תבימות יחדו דלא מחוס (שם) אלוטריך דלי לאו יחדו ה"א אפילו אין קפורים נחמריה אלא שמהניגס בנת אחת או אפילו כזה אחר זה ורבי יוחנן נמי דאמר עד שיפריע לך הכתוב יחדו לא מהתם ילף מדלוטריך התם למיכתב יחדו דהא אלוטריך כדפי' אלא מסתבר קאמר דהוי משמע הכי: דלפטר

מכפילא בשבועה חרע דהא והשואל כל הנאה שלו והוא בעיא מונוי דקיימא באנס והא בעיא מנייה בנטר מתא ואיבעית אימא לא תימא כל הנאה שלו אלא אימא רוב הנאה שלו ואיבעית אימא בשאילת כלים נושא שבר והשוכר נשבעין על השבורה ועל השבויה ועל המתה ומשלמין את האבידה ואת הגניבה בשלמא גניבה דכתיב י' אנס יגנב אין לי אלא גניבה אבידה מונין ת"ל אם גנוב יגנב מכל מקום הניחא למאן דאמר לא אמרינן דברה תורה כלשון בני אדם מאי אימא למימר אמרי במערכא קל וחומר ומה גניבה שקרובה לאונס משלם אבידה שקרובה לפשיעה לא כל שוכר ואידך מילתא דאתיא בקל וחומר טרח וכתב לה קרא והשואל משלם את הכל בשלמא שבורה ומתה דכתיב יוכי ישאל איש מעם רעהו ונשבר או מת אלא שבויה בשואל מנא לן וכו' תימא נילף משבורה ומתה. מה לשבורה ומתה שכן אונסא דסליק אדעתא הוא תאמר בשבויה שכן אונסא דלא סליק אדעתא הוא אלא נאמרה שבורה ומתה בשואל ונאמרה שבורה ומתה בשומר שבר מה להלן שבויה עמו אף כאן שבויה עמו איכא למיפדך מה לשומר שבר שכן לפטור תאמר בשואל שכן לחיוב אלא כר' נתן דתניא ר' נתן אומר או לרבות שבויה האי או מיבעיא ליה לחלק דסד"א עד דמיתברא ומתה לא מחייב קמ"ל הניחא לר' יוחנן אלא לר' יאשיה מאי איכא למימר ר' דתניא יאשיה אשר יקלל את אביו ואת אמו אין לי אלא אביו ואמו אביו בלא אמו אמו בלא אביו מנין ת"ל יאביו ואמו קלל אביו קלל דברי רבי יאשיה רבי יוחנן אומר משמע שניהם כאחד ומשמע אחד בפני עצמו

הנאה. שאינו נתן שבר: ואיבעית אימא כשאילת כלים. כל הגנא שלו דלא בעי מונוי ושמרין פלוגתא היא באלו מלאכות (לעיל דף לא:): ואידך. מאן דאמר לא דברה תורה נלשון בני אדם: מנא כן שיינה מדלל אחי על מנא שלא אחייב בשנועה ומתה מחמת שנועה דלא היה שומר שבר. אם השוה בו שניה לשנועה ומתה: השוה אותה לכן והיא נוחא ליה שכן דשנועה ומתה שטורה כל שכן דשנועה שפיר פטר ליה: סאמר. להשומו להן בשואל לחיוב והא איכא למיפדך מה לשומר שבר: ונשבר או חסם: הניחא. הא דלא מיבעי לך או לחלק לרבי יוחנן דלא משמע או האי או האי מני למדרשה לרבות שנויה: אביו קלל אמו קלל דברי רבי ער

ג א מ"י ס"ה מהלכות שביעות ה' ג שנת עשין פט טושי"ט ח"מ ט"ו שמיטת מט: ד ב מ"י ס"ו מהלכות שמיטת מט: ג שנת לאין רע טושי"ט י"ד י"ד רמא טפ"ה א:

תורה אור השלם 1 וכו' ישאל איש מעם רעהו ונשבר או מת אלא שמהניגס בנת אחת או אפילו כזה אחר זה ורבי יוחנן נמי דאמר עד שיפריע לך הכתוב יחדו לא מהתם ילף מדלוטריך התם למיכתב יחדו דהא אלוטריך כדפי' אלא מסתבר קאמר דהוי משמע הכי: דלפטר